

Toetsingsadvies
over het milieueffectrapport
Verbetering Maasdijken Bommelerwaard

16 december 1997

813-110

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW96.35674

uw brief
4 augustus 1997

ons kenmerk
U 843-97/Ts/ao/813-109

onderwerp
Toetsingsadvies MER Verbetering Maas-
dijken Bommelerwaard

doorkiesnummer
(030) 234 76 26

Utrecht,
16 december 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het project Verbetering Maasdijken Bommelerwaard. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verbetering Maasdijken Bommelerwaard

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Verbetering Maasdijken Bommelerwaard

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over
de verbetering Maasdijken Bommelerwaard,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Verbetering Maasdijken Bommelerwaard,

de secretaris

drs. V.C.F. Tersteeg

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 16 december 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over de projectnota/MER	2
2.1 Toelichting	2
2.2 Vergelijking alternatieven	3
2.3 Waardebepaling landschap en natuur	5
2.4 Overige aandachtspunten	6
3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	6

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 4 augustus 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1A. Brief van het bevoegd gezag d.d. 15 oktober 1997 waarin de Commissie uitstel wordt verleend om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr 153 d.d. 13 augustus 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen om voor het gedeelte van de dijkkring Bommelerwaard langs de Maas een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Het betreft het dijkvak vanaf Rossum tot de Bergse Maasdijk bij Well (hectometer 0 - 198), alsmede de dijkkring Alem van circa 4,5 km. Bij Rossum sluit het dijkvak aan op de reeds verbeterde Waalbandijk, alsmede op de nogmaals te verbeteren rijksdijk (Kloosterdijk naar de sluis bij Sint Andries). Voor dit laatste gedeelte is Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland de initiatiefnemer: voor het lage deel van de rijksdijk aan weerszijden van de sluis in het kanaal van Sint Andries, tussen DP58 en Dp 69.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering is milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd.

Bij brief van 4 augustus 1997 (zie bijlage 1) stelde het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieueffectrapport (MER). Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.¹⁾

De Commissie heeft beoordeeld of de projectnota/MER voldoende informatie biedt om bij de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan het milieubelang een volwaardige plaats te geven, en daarbij op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER²⁾, zoals vastgesteld in oktober 1996;
- op eventuele onjuistheden³⁾;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁴⁾.

De Commissie heeft gedurende haar beoordeling van het MER om aanvullende informatie verzocht op een aantal essentiële punten. Op basis hiervan heeft de provincie Gelderland de Commissie verzocht de advisering op te schorten (zie bijlage 1A). Per 14 november 1997 is de aanvullende informatie ter toetsing aangeboden.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie, conform artikel 7.26 tweede lid (Wm), rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen⁵⁾, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

In dit advies wordt in hoofdstuk 2 het oordeel over de projectnota/MER gegeven en toegelicht. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie opmerkingen over de projectnota/MER met aanbevelingen die bij de besluitvorming betrokken kunnen worden.

1 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

2 Wm, artikel 7.23, lid 2.

3 Wm, artikel 7.23, lid 2.

4 Wm, artikel 7.10.

5 Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

In de startnotitie is mede als uitgangspunt voor het dijkontwerp genoemd dat het beheer en onderhoud van het dijklichaam mogelijk moet zijn met gangbaar materieel. In het grondmechanisch onderzoeksrapport wordt dit uitgangspunt op pagina 4 bij § 1.2 Doel onderzoek als volgt besproken: "Enerzijds wordt getoetst of dijktrajecten in de huidige fysieke vorm voldoen aan de eisen conform de Leidraad met betrekking tot het waterkerend vermogen. Anderzijds draagt het grondmechanisch onderzoek bouwstenen aan ten behoeve van de ontwikkelingen van planoplossingen op basis van de richtinggevende visie op de gewenste dijkverbetering". Vervolgens wordt op pagina 17 onder 'Taluds': gesteld dat "het huidige verloop alleen wordt gewijzigd indien dit noodzakelijk wordt geacht in verband met:..... steile hellingen die (natuurtechnische) onderhoud *onmogelijk* maken". In de aanvulling op de Projectnota/MER komt duidelijk naar voren dat de voorgestelde taludverflauwingen vanuit onderhoud- en beheermotieven worden voorgesteld.

De Commissie merkt op dat de voorstellen voor dijkverbetering voldoende rekening houden met de cultuurhistorische elementen^{7]}. Echter voor de landschappelijke en natuurwaarden zijn er naar het oordeel van de Commissie voor de bestaande dijktaaluds ook andere (onderhoud- en beheer)mogelijkheden^{8]} die geen verflauwing vragen. Hoewel de initiatiefnemer dit erkent is deze van oordeel dat de voorgestelde beheer- en onderhoudsmethoden rekening houden met zoveel mogelijk belangen.

In het gesprek dat de Commissie heeft gevoerd over de aanvulling is naar voren gekomen dat de initiatiefnemer bij de nadere uitwerking van de dijkverbeteringsplannen voor het traject tussen Alemse Stoep en Bergse Maasdijk een getailleerd dijkprofiel voorstaat omdat men dit beter vindt passen in het landschap. Nagegaan zal nog worden bij de nadere uitwerking van de dijkverbeteringsplannen waar de voorgestelde taludverflauwingen niet hoeven te worden toegepast met name waar bestaande karakteristieke dijkvormen met een gevarieerd uiterlijk in een kleinschalig dijklandschap hiertoe aanleiding geven.

De in het MER beschreven compenserende maatregelen zijn op zich veelbelovend. Deze maatregelen kunnen bij de nadere uitwerking van de dijkverbeteringsplannen worden betrokken. Zie ook hoofdstuk 3 Aanbevelingen bij de verdere besluitvorming.

2.2 Vergelijking alternatieven

Van Heemstratracé en Oude Maasdijk

De vergelijking tussen het Van Heemstratracé en de oude Maasdijk bij Rossum is naar het oordeel van de Commissie niet gemaakt op basis van volledige informatie. Voor het alternatief Oude Maasdijk zijn niet alle mogelijkheden benut om de bestaande LNC-waarden te beschermen. Naar het oordeel van de Commissie moet voor dit deel van de dijk een ander meer 'uitgekiend ontwerp' mogelijk zijn.

7 Zie de inspraakreactie van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), bijlage 4.

8 Zie ook de inspraakreactie van Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Hoofdkantoor van de Waterstaat, bijlage 4.

moeten nog genomen worden en hoe blijft het huidige waardevol geachte ruimtelijke beeld van de dorpskern met dijk in tact? Op dit punt heeft de Commissie nog geen volledig antwoord ontvangen. Andere gebruiksmogelijkheden op en om de bestaande dijk en de tussenliggende uiterwaard worden niet toegestaan.

- De Commissie adviseert om in een aanvulling informatie te verstrekken over het alternatief van de Oude Maasdijk ter hoogte van Rossum waarbij uitgangspunten van een meer 'uitgekiend' ontwerp zijn betrokken. Dit alternatief dient vergeleken te worden met het voorgestelde Van Heemstratracé.

Het meest milieuvriendelijke alternatief is onvoldoende beschreven

De wijze waarop het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) is vastgesteld en gemotiveerd voldoet niet aan hetgeen hierover in de richtlijnen is opgenomen: het alternatief waarbij de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden zoveel mogelijk worden ontzien/ontwikkeld. Door de gekozen werkwijze waarbij de onderhouds- en beheerwijze prioriteit krijgt boven het behouden of ontwikkelen van LNC-waarden is onvoldoende uiting gegeven aan het MMA. Hierdoor geeft het MER onvoldoende inzicht in de effecten van de verschillende alternatieven en kan het bevoegde gezag naar de mening van de Commissie niet over voldoende informatie beschikken om een besluit over de dijkversterking te nemen.

De Commissie is van oordeel dat voor het traject Rossum hierover informatie op tafel moet komen alvorens de keuze tussen de alternatieve tracé's gemaakt kan worden. Voor het overige traject kan deze informatie bij de uitwerking van de dijkverbeteringsplannen worden meegenomen.

- In de aanvulling moet een MMA worden opgesteld voor het traject bij Rossum waarin de bestaande LNC-waarden zijn geoptimaliseerd. Dat betekent dat uitgaande van bestaande dijktaaluds, mits veiligheidseisen dit toestaan, andere meer uitgekende beheer- en onderhoudsvormen uitgewerkt dienen te worden. Dit nieuwe MMA dient in de vergelijking met andere alternatieven te worden betrokken. Op basis van deze nieuwe vergelijking moet de keuze van het voorkeursalternatief opnieuw gemotiveerd worden.

2.3 Waardebepaling landschap en natuur

Reeds in de startnotitie is informatie gegeven over de LNC-waarden. Op basis van deze informatie is in de richtlijnen gevraagd de criteria voor de waardebeoordeling nog nader te onderbouwen. In het MER is slechts in algemene zin toegelicht welke waarden in het geding zijn en hoe tot een waardebeoordeling is gekomen (mate van voorkomen van stroomdalplanten, type dijkgrasland, kruidenrijkdom et cetera). In de Nadere toelichting en een toegeleverd basisrapport is deze informatie voor wat betreft de natuurwaarden gegeven. Ook de cultuurhistorische en landschappelijke beschrijving van het tracégedeelte Rossum is naar het oordeel voldoende.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport Verbetering
Maasdijken Bommelerwaard

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 4 augustus 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Markt 11
Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

telefoon (026) 359 91 11
telefax 45 569 pbjkl
telefax (026) 359 94 80

— Commissie voor de milieu-effect-
rapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen 11 AUG. 1997	
nummer :	1073-97
dossier :	813-394/m 54
kopie naar :	TS/Sc/Pres/O.b. MN

datum

nummer

— 4 augustus 1997

— MW96.35674

onderwerp

— Verzoek om advies over de projectnota/MER,
voor de verbetering van de Maasdijken
Bommelerwaard, dijkvak Rossum-Well, dijk-
ring Alem + Kloosterdijk

Hierbij sturen wij u de projectnota MER, het ontwerp-dijkverbeteringsplan c.a. voor de verbetering van de Maasdijken Bommelerwaard, dijkvak Rossum-Well, dijkring Alem + Kloosterdijk. De bekendmaking hiervan vindt plaats op 13 augustus 1997 in enkele regionale en lokale kranten en de Staatscourant.

Wij zullen de bij ons college ingezonden inspraakreacties en adviezen van de wettelijke adviseurs zo snel mogelijk toezenden met het verzoek deze bij uw advisering aan ons college te betrekken. Wij vragen u ons zo snel mogelijk, doch uiterlijk vóór 16 oktober 1997 advies over deze projectnota/MER uit te brengen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

voorzitter

griffier

wnd.

bijlagen: - projectnota/MER ontwerp-dijkverbeteringsplan c.a.
- afschrift bekendmaking (achtvoud)

coll. -/yn
code: FR/M9704623

Inlichtingen bij dhr. Brachten

doorkiesnr. 359 97 86

verzonden 08 AUG 1997

Postbank 869762
ABN-AMRO Arnhem 53 50 26 463
BNG 's-Gravenhage 28 50 10 824

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 153 d.d. 13 augustus

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare zitting

Dijkverbeteringsproject Maasdijken Bommelerwaard, trajecten Rossum-Well, dijkkring Alem + Kloosterdijk

Via deze bekendmaking willen wij u op de hoogte stellen van het voornemen tot dijkverbetering en de gelegenheid bieden hierop te reageren. Bij de project zijn meerdere overheden betrokken. Daarom is afgesproken dat alle reacties naar één adres zullen worden verzonden. Gedeputeerde Staten van Gelderland vervullen die coördinerende rol. De besluitvorming over de verbetering van deze dijk gebeurt op basis van de Wet op de waterkering.

Voor de verbetering van de Maasdijken Bommelerwaard, dijkvakken Fort Sint Andries-Kloosterdijk (dp 58-69), dijkkring Alem (dp 0-15), Rossum-Kerkdriel (hm 0-67), Kerkdriel-Rijksweg A2 (hm 67-107), Rijksweg A2-Bergse Maasdijk (hm 107-198), gelegen in de gemeente Heerewaarden, Rossum, Maasdriel, Hedel en Ammerzoden heeft het polderdistrict Groot Maas en Waal, mede namens Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland de projectnota/milieu-effectrapport (MER) en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ingediend. Tevens zijn aanvragen voor vergunningen e.d. ingediend bij de betrokken overheden. Hierover nemen zij afzonderlijk besluiten.

Het gaat om de volgende aanvragen met het oog op de uitvoering van de dijkverbetering:

- Ontheffing Gelderse wegenverordening (provincie);
- Melding Wet bodembescherming (provincie);
- Vergunning Rivierenwet (Rijkswaterstaat, directie Oost-Nederland en directie Limburg);
- Melding Wet bodembescherming (Rijkswaterstaat, directie Limburg);
- Vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Rijkswaterstaat, directie Limburg);
- Verzoek om vrijstelling artikel 19 Wet ruimtelijke ordening (gemeenten Heerewaarden, Rossum, Maasdriel, Hedel en Ammerzoden);
- Kapvergunning (gemeenten Maasdriel, Hedel en Ammerzoden);
- Sloopvergunning (gemeenten Maasdriel en Hedel);
- Ontheffing ingevolge artikel 144, 146, 148, 149, 150, 151, 153, 155 en 157 van het Gelderse Waterschapsreglement, zoals van toepassing verklaard in de overgangsbepalingen van het Reglement voor de Gelderse Waterschappen (polderdistrict Groot Maas en Waal).

Terinzagelegging

Het ontwerp-dijkverbeteringsplan en de bijbehorende projectnota/MER en de genoemde aanvragen liggen van 14 augustus 1997 tot en met 10 september 1997 ter inzage in:

- het ambtshuis van het polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkland 9 in Druten, op werkdagen van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur;
 - het gemeentehuis van Heerewaarden, Hogestraat 26 in Heerewaarden, op werkdagen van 8.30 tot 12.00 uur;
 - het gemeentehuis van Rossum, Slottelaan 6 in Rossum, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur;
 - het gemeentehuis van Maasdriel, Kerkstraat 45 in Kerkdriel, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur;
 - het gemeentehuis van Hedel, Voorstraat 11a in Hedel, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur;
 - het gemeentehuis van Ammerzoden, Kasteellaan 1 in Ammerzoden, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur;
 - het kantoor van Rijkswaterstaat directie Oost-Nederland, Rijkskantorengebouw, Gildemeestersplein 1 in Arnhem, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur;
 - de bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.
- Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaande telefoonnummer).

Schriftelijke zienswijzen

Bij dit project zijn meerdere overheden betrokken. Daarom is afgesproken dat alle reacties naar één adres worden verzonden. U kunt tot en met 10 september 1997 op een of meer van de hiervoor genoemde onderdelen schriftelijk reageren bij:

Gedeputeerde Staten van Gelderland, Dienst Milieu en Water
Projectbureau dijkverbetering, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem

Graag onder vermelding van nummer MW 96.35671. Wij verzoeken u bovendien bovenaan de brief aan te geven op welk onderdeel u reageert. Overigens kan iedereen die zienswijzen inbrengt verzoeken om zijn/haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Mondelinge zienswijze/openbare zitting

Behalve schriftelijk kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op 4 september 1997 voor het gedeelte Rijksweg A2-Bergse Maasdijk een openbare zitting georganiseerd in Gelre's End, Molendijk 1, in Hedel. Op 8 september 1997 wordt voor het gedeelte Rossum-Rijksweg A2 + Alem een openbare zitting georganiseerd in het Dorpshuis de Boxhof, Voorstraat 71 in Velddriel. Vertegenwoordigers van betrokken overheden zijn aanwezig om uw vragen te beantwoorden. De zitting begint om 19.30 uur.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over bovenvermeld dijkverbeteringsproject kunt u zich wenden tot de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer D. Brachten, telefoon (026) 359 97 86.

Arnhem, 6 augustus 1997 - nr. MW96.35671

provincie
GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
J. Kamminga - voorzitter
dr. C.P.A.G. Crambom - griffier

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Polderdistrict Groot Maas en Waal (coördinerend) en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland (voor het lage deel van de rijksdijk aan weerszijden van de sluis in het kanaal van Sint Andries)

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland

Besluit: ex artikel 7 van de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: C12.1

Activiteit: het ontwikkelen van een dijkverbeteringsplan voor het gedeelte van de dijkkring Bommelerwaard langs de Maas. Het betreft het dijkvak vanaf Rossum tot de Bergse Maasdijk bij Well (hectometer 0 - 198), alsmede de dijkkring Alem van circa 4,5 km. Bij Rossum sluit het dijkvak aan op de reeds verbeterde Waalbandijk, alsmede op de nogmaals te verbeteren rijksdijk (Kloosterdijk naar de sluis bij Sint Andries)

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 14 augustus 1996
richtlijnenadvies uitgebracht op: 8 oktober 1996
richtlijnen vastgesteld: 22 oktober 1996
kennisgeving MER: 13 augustus 1997
toetsingsadvies uitgebracht: 16 december 1997

Bijzonderheden: De Commissie is van oordeel dat de projectnota/MER, de achtergronddocumenten en de Nadere toelichting op de Projectnota/MER voldoende informatie bieden om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen de besluitvorming over de dijkverbetering vanaf hectometer 24 Alemse Stoep tot aan hectometer 198 Bergse Maasdijk. De Commissie constateert echter dat voor het traject Rossum- Alemse Stoep (Hm 0 - Hm 23,5) nog onvoldoende informatie beschikbaar is om een verantwoorde keuze tussen de voorliggende tracé's te maken. Dit oordeel heeft vooral betrekking op de ontoereikende uitwerking van de Oude Maasdijk als volwaardig alternatief voor dijkverbetering.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P. van Duursen (voorzitter)
drs. J.A.A.M. Leemans
prof.dr. P.H. Nienhuis (richtlijnenfase)
ir. G.J. Schiereck

Secretaris van de werkgroep:

drs. V.C.F. Tersteeg

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970821	D. v.d. Anker	Kerkdriel	970909
2.	970901	C. van den Bogert	Hedel	970909
3.	970907	F.L.M. Prinsen	Ammerzoden	970909
4.	970907	Exploitiematschappij Piekengolf B.V.	Kerkdriel	970909
5.	970908	Burgemeester en wethouders van Ammerzoden	Ammerzoden	970909
6.	970906	J. van Gorkum	Kerkdriel	970909
7.	970906	De Dorpswaard (Golfvereniging) drs. J.C. Weber	Kerkdriel	970909
8.	970909	Min. van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat	Den Haag	970910
9.	970909	A. Merkkx	Ammerzoden	970910
10.	970904	J.C. v.d. Berk	Ammerzoden	970910
11.	970909	Kraats Makelaars- en taxatiekantoor in agrarische o.g. B.V.	Beesd	970910
	970917	Idem	Beesd	970917
12.	970909	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	970915
13.	970908	J. van den Bogaard en R. van den Bogaard	Ammerzoden	970915